

DOUBLE RECENZE

Milan Valenta

Pavlovský, P a kol. *Základní pojmy divadla. Teatrológický slovník*. 1. vyd. Praha: Libri a Národní divadlo, 2004. 348 s. ISBN 80-7277-194-9 (Libri), ISBN 80-7258-171-6 (ND).

Pavis, P. *Divadelní slovník*. 1. vyd. Praha: Divadelní ústav, 2003. 493 s. ISBN 80-7008-157-0.

Konečně. Po letech (desetiletích) volání po teatrológickém slovníku se přání studentů a odborníků divadelní vědy stalo skutkem a na českém knižním trhu se objevily hned dva nakladatelské počiny v této oblasti – Divadelní slovník z překladu francouzského teatrológa Patrice Pavis a Teatrológický slovník Petra Pavlovského z Filozofické fakulty UK Praha, jakožto vedoucího téměř čtyřicetičlenného autorského týmu autorů většinou domácí provenience. Pokusím se srovnat tyto dva objemné svazky pohledem nikoliv teatrológickým, ale speciálně pedagogickým – dramaterapeutickým.

Tak tedy „plusy“ a „minusy“ Pavisova Divadelního slovníku, který o rok předběhnul svého „konkurenta“ na českém knižním trhu:

Kniha má skutečný charakter slovníku, obsahuje většinou kratší hesla řazená abecedně, u některých delších hesel (v obou případech se jedná o výkladové slovníky) je výklad občas zavádějící, což je způsobeno patrně faktem, že se jedná o překladový materiál, jenž nevychází většinou z českých realii a respektuje systém, který nemusí být českému čtenáři zřejmý. Navíc povětšinou ignoruje vývoj české divadelní kultury. Slovník, jenž je značně sémioticky orientován, obsahuje tematický rejstřík řazení hesel, jmenný rejstřík, abecední rejstřík a vlastní slovník A-Z. Nejvýraznějším hendikepem tohoto díla je ovšem v očích českého speciálního pedagoga (dramaterapeuta) fakt, že slovník zcela ignoruje hesla dramaterapie, teatroterapie, satidrama, sociodrama, psychogymnastika, psychomelodram. Ve zcela nedostatečně obsažném hesle se čtenář dočte toliko o psychodramatu!

O to lehčí se zdá být pozice českého teatrológického slovníku (Základní pojmy divadla) s obdobně řazenými rejstříky: heslář A-Ž, jmenný rejstřík, rejstřík uměleckých a vědeckých děl, rejstřík věcných pojmů. Slovník vychází z českých divadelních realii a respektuje i využívá vývoj naší divadelní kultury. Některá hesla pojímá až příliš obsažně veden chvályhodnou snahou o kom-

plexnost – nosná hesla pak obsahují značné množství dalších pojmů (řazených v rejstříku věcných pojmů), což je občas na úkor přehlednosti textu.

Pro speciálního pedagoga (dramaterapeuta) je důležité, že slovník obsahuje a vysvětluje „jeho“ hesla – dramaterapie, psychodrama, teatroterapie, psychogymnastika, sociodrama..., schází takto pouze satidrama. Nicméně... Zatímco taková teatroterapie je vysvětlena značně pregnantně a dostatečně, u některých dalších hesel se objevují odborné problémy (patrně s erudovaností autorky hesla). A tak můžeme najít (na str. 228) následující vysvětlení pojmu sociodrama – *sociometrické výzkumy širších společenských skupin bez hodnotící, etické relace jsou součástí moderní sociologie. (?)* Ještě hůře dopadá srovnání a difference ve vztahu dramaterapie – psychodrama (zde je vysvětlení zcela zcestné) či vřazení dramaterapie do biblioterapie (str. 269)!!

Přes uvedené nedostatky je však české pojetí výkladu teatrologických pojmů značně ohleduplnější k potřebám českého speciálního pedagoga zabývajícího se expresivními terapiemi.

Milan Valenta
Katedra speciální pedagogiky PdF UP
Olomouc